# PREJUDICIUL ŞI PARTICURITĂŢILE AFERENTE EVALUĂRII ACESTUIA ÎN CONTEXTUL CONCURENŢEI NELOIALE

*Iulian MORARU*
**CZU: 347.5:347.776** iulian.moraru94@gmail.com

Prejudiciul constituie una dintre condiţiile generale fundamentale ale răspunderii civile, în general, şi ale răspunderii civile delictuale, în particular, or răspunderea civilă delictuală nu ar putea surveni în absenţa cauzării unui prejudiciu titularului de drepturi. Prin raportare la sistemul acţiunilor de concurenţă neloială, existenţa prejudiciului reprezintă premisa de bază în sensul despăgubirii persoanei prejudiciate (titular de drepturi) de către persoana vinovată (concurentul neloial). Mai mult decât atât, dezdăunarea (despăgubirea) în contextul concurenţei neloiale poate fi realizată prin toate formele prejudiciului consacrate la nivel legislativ: prejudiciul patrimonial, prejudiciul nepatrimonial (moral), prejudiciul pentru pierderea şansei. O atare stare a lucrurilor se impune în condiţiile în care concurenţa neloială constituie un sistem complex şi polivalent de fapte şi rezultate ce implică o varietate considerabilă.

În doctrina relevantă, s-a arătat că la etapa actuală în Republica Moldova se disting trei forme de răspundere pentru acţiunile de concurenţă neloială: (i) Răspunderea civilă; (ii) Răspunderea administrativă; (iii) Răspunderea penală [1, p. 64].

Când în cazul răspunderii administrative şi a răspunderii penale, despăgubirea pentru prejudiciul cauzat reprezintă o opţiune discreţionară a subiectului afectat, atunci în cel al răspunderii civile delictuale prejudiciul reprezintă un element inerent al acestui tip de răspundere.

Se disting trei tipuri de prejudicii care este susceptibil a fi cauzat şi, corespunzător, reparat, în contextul concurenţei neloiale: (i) Prejudicial patrimonial; (ii) Prejudicial nepatrimonial (moral); (iii) Prejudiciul pentru pierderea şansei.

În doctrina existentă, s-a pus problema dificultăţii evaluării prejudiciului urmare a constatării săvârşirii acţiunilor de concurenţă neloială [2, p.128].

Aceeași idee rezultă și din practica judiciară în materia respectivă. De altfel, în perioada anilor 2005-2020 nu se atestă existența cazurilor în care a fost solicitată despăgubirea pentru prejudiciul cauzat prin acțiuni de concurență neloială [3, p. 9-15].

Deși s-a constatat o practică inexistentă în ceea ce privește acordarea despăgubirilor pentru acțiuni de concurență neloială, temeiul legal de acordare a unor asemenea despăgubiri se regăsește în Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012. Astfel, potrivit prevederilor art. 80 alin. (1) din actul normativ specificat, *„Instanţa va obliga persoana care săvîrşeşte o acţiune de concurenţă neloială să înceteze acţiunea sau să înlăture consecinţele, să restituie documentele confidenţiale însuşite în mod ilicit de la deţinătorul lor legitim şi, după caz,* ***să plătească despăgubiri pentru daunele pricinuite, conform legislaţiei în vigoare***” (evidențierea ne aparține).

În aceeași ordine de idei, art. 80 alin. (3) din actul normativ menționat dispune: *„Dacă vreuna dintre acţiunile de concurenţă neloială cauzează daune patrimoniale sau morale,* ***cel prejudiciat este în drept să se adreseze instanţei competente cu acţiune în răspundere civilă corespunzătoare***” (evidențierea ne aparține).

Prin urmare, legislația relevantă acordă posibilitatea titularului de drepturi prejudiat de a solicita acordarea despăgubirilor patrimoniale și/sau morale pentru acțiunea de concurență neloială a concurentului său.

În cadrul cercetărilor științifice anterioare, cu titlu exemplificativ, au fost înaintate unele criterii aferente evaluării prejudiciului în contextul constatării săvârșirii acțiunilor de concurență neloială [2, p. 133].

Reținem următoarele eventuale criterii de evaluare a prejudiciului: (i) Durata și gravitatea încălcării; (ii) Atitudinea concurentului neloial în raport cu încălcarea comisă; (iii) Impactul asupra consumatorilor și clientelei; (iv) Valoarea obiectului de atentare: (v) Diminuarea reputației și/sau a credibilității concurentului prejudiciat (vi) Proporțiile avantajului neobținut de către titularul de drepturi prin ratarea șansei; (vii) Probabilitatea realizării șansei pretinse. Aceste criterii generice pot fi grupate în funcție de tipul prejudiciului pretins în trei categorii.

În cazul solicitării despăgubirilor patrimoniale, prezintă relevanță următoarele criterii: (i) Durata și gravitatea încălcării; (ii) Atitudinea

concurentului neloial în raport cu încălcarea comisă; (iii) Impactul asupra consumatorilor și clientelei; (iv) Valoarea obiectului de atentare.

În situația solicitării despăgubirilor morale, considerăm a fi relevant criteriul diminuării reputației și/sau a credibilității concurentului prejudiciat.

În cazul solicitării despăgubirilor pentru pierderea șansei, este relevant criteriul proporțiilor avantajului neobținut de către titularul de drepturi prin ratarea șansei, precum și nivelul de probabilitate a realizării șansei respective.

Deși acțiunile de concurență neloială sunt diferite, acestea ar putea fi modelate conform unui tipaj unic din punctul de vedere al prejudiciului susceptibil a fi cauzat în contextul săvârșirii acțiunilor respective de concurență neloială.

În contextul cuantificării prejudiciului patrimonial: (i) În ceea ce privește durata încălcării, în sensul stabilirii cuantumului prejudiciului cauzat se va lua în considerare perioada de timp în interiorul căreia s-a produs prejudiciul, iar cu referire la gravitatea încălcării, se va lua în calcul semnficația obiectului de atentarea din perspectiva celui prejudiciat; (ii) Sub aspectul atitudinii manifestatte de către întreprinderea care a recurs la acțiuni de concurență neloială, specificăm că prejudiciul este susceptibil a varia în funcție de gradul de bună-credință (sau lipsa acesteia) în acțiunile concurentului neloial, precum și forma vinovăției celui din urmă; (iii) Prejudiciul va fi estimat prin prisma impactului acțiunii de concurență neloială asupra consumatorilor (clientelei) în măsura în care aceștia au fost determinați să migreze de la o întreprindere la alta, urmare a acțiunilor de concurență neloială; (iv) În funcție de valoarea obiectului de atentare (valoarea obiectivă, spre deosebire de importanța acestuia pentru întreprinderea prejudiciată), va fi susceptibil a varia și prejudiciul patrimonial.

În sensul evaluării prejudiciului moral, de fiecare dată va exista riscul afectării reputației întreprinderii în defavoarea căreia sunt realizate acțiunile de concurență neloială, or atitudinea externă în raport cu întreprinderea afectată poate varia în funcție de faptul dacă aceasta (reputația) este atinsă în mod imediat (discreditarea concurenților) sau mediat (celelalte acțiuni de concurență neloială).

În vederea estimării prejudiciului pentru pierderea șansei, sumele eventualelor contracte neîncheiate și gradul de probabilitate de încheiere a acestora se vor lua în considerare la cuantificarea tipului respectiv de prejudiciu.

La nivel internațional, în Franța, prin intermediul eforturilor comune ale experților în materie, au fost elaborate fișe metodologice care stabilesc modalitățile și criteriile de evaluare și acordare a despăgubirilor în contextul concurenței neloiale. Ipotezele înaintate în acest sens corespund în mod parțial cu cele înaintate în prezenta *supra.*

Contextual, e de menționat faptul că există anumite puncte de interferență între criteriile abordate în materie de evaluare a prejudiciului în contextul concurenței neloiale.

**În concluzie,** se impune specificarea posibilității adresării în instanța de judecată a întreprinderilor prejudiciate prin intermediul acțiunilor de concurență neloială constatate, precum și a eventualei elaborări a unui set de reguli determinate și unice în vederea cuantificării prejudiciilor astfel cauzate.

***Referințe:***

1. GORINCIOI, C. *Cercetarea instrumentelor juridice de contracarare a actelor de concurență neloială*/Teză de doctor în drept. Chișinău, 2019. 208 p.
2. CASTRAVEȚ, D. *Răspunderea civilă delictuală pentru actele de concurență neloială*/Teză de doctor în drept. Chișinău, 2019. 197 p.
3. BĂIEȘU, A., SEDLEȚCHI, E. Practica judiciară privind concurența neloială (anii 2005-2018): studii de caz (partea I). În: *Revista Intellectus*, 2018, nr. 4/2018, pp.9-15.
4. *Outils méthodologiques. La réparation du préjudice économique*. Paris, 2018.